
Når vi forskelsbehandler uden at vide det: Ulighed i mødet med det akutte sundhed

Morten Sodemann, klinisk professor, Det Sundhedsvidenskabelige
Fakultet, Klinisk Institut, Syddansk Universitet &
Indvandrermedicinsk klinik, Odense Universitetshospital

Social ulighed holder aldrig fri

og har absolut ingen fine fornemmelser

Politibetjente

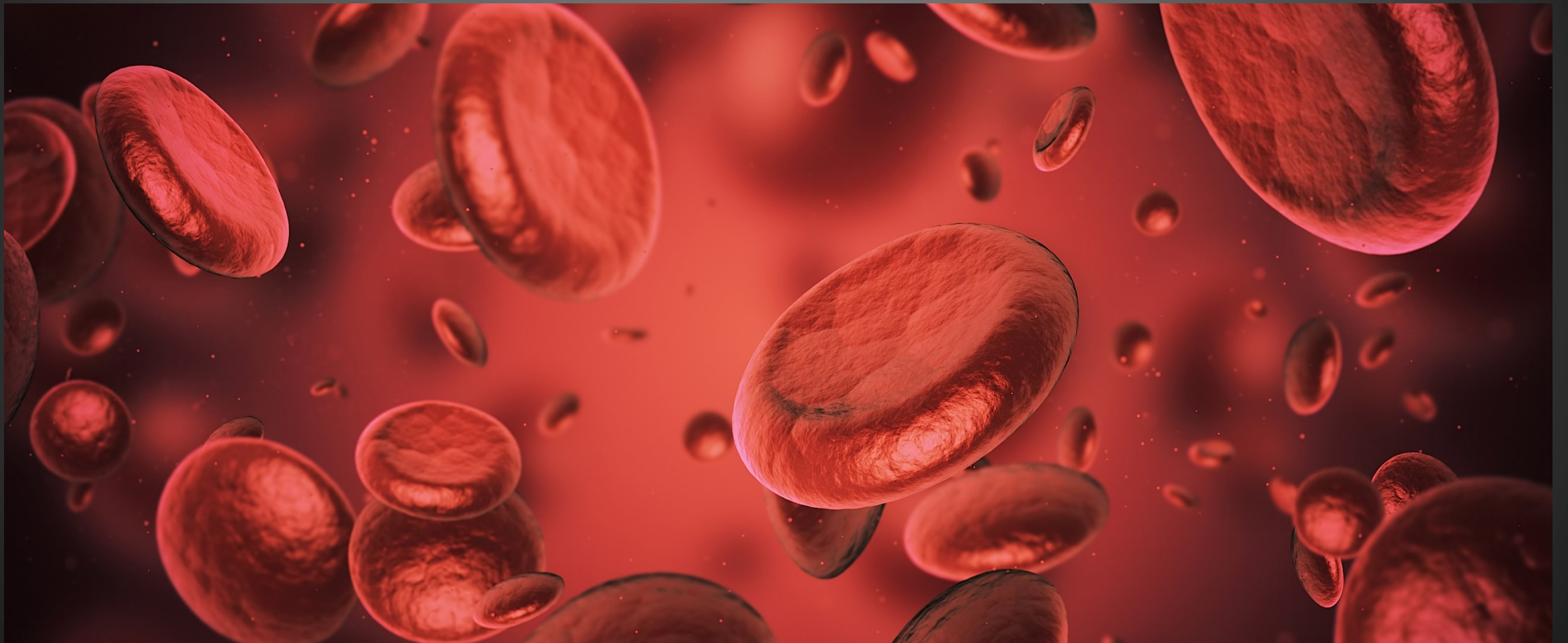
Lunsj effekten

Forebyggelse

Jo mere vi ligner hinanden
jo kønnere blodtryk & blodsukker

Transplantation

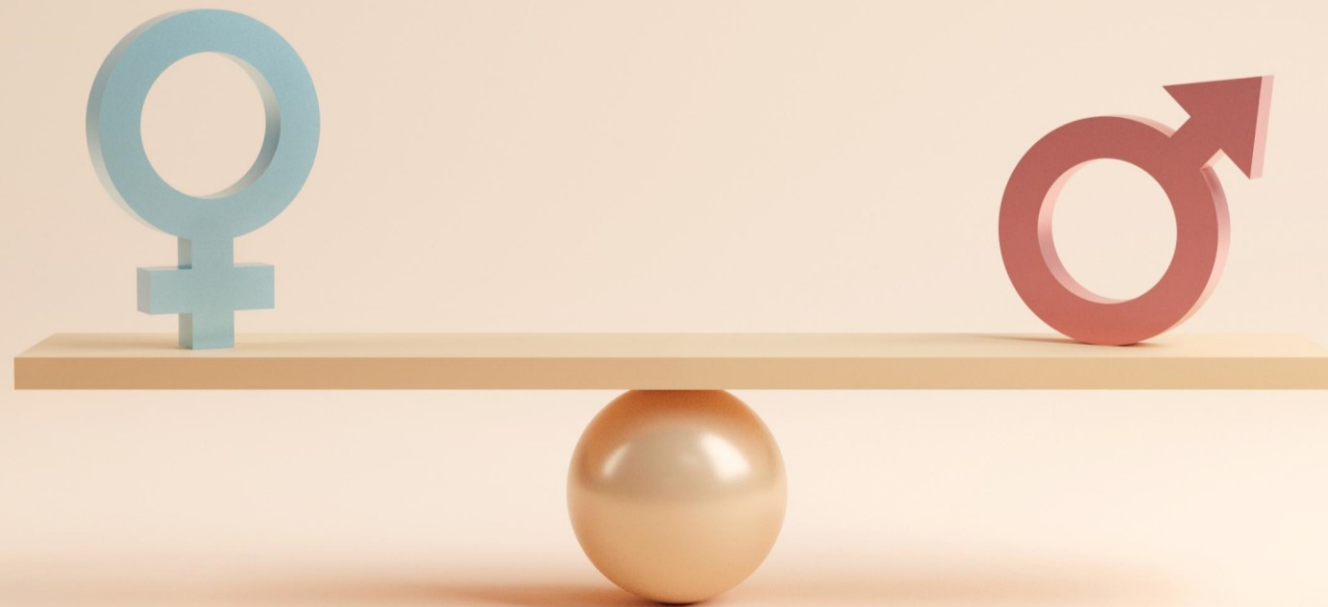

Voksne bliver syge som børn

Nyfødte har ikke truffet ét eneste forkert valg når de bliver født

Mandlige læger med døtre er bedre til at behandle kvindelige patienter

Ventelisteoperationer

Det er kun de svage der bliver syge

Vil-doktrinen

Alle problemer i sundhedsvæsenet
ender som ulighedsp problemer

Middelklassens billede af sundhed
forstærker ulighed i sundhed

Hvem er du mest bange for?

Anne-Sophie

Connie

Karl-Erik

Ditlev

[OBS: billederne er skabt kunstigt med programmet OpenApi og personerne findes ikke i virkeligheden]

Kunsten at regne den ud

- Social kapital – den uformelle styrke i det sociale netværk
- Sundhedskapital – viden om sundhed og sygdom
- Sundhedsviden, færdigheder & kompetencer
- Digitale kundskaber
- Digital vedligeholdelse
- Læsekundskab, regnekundskab
- Kunsten at "regne den ud"
- Strategiske evner, kombinationsevne
- Forhandlingskompetencer
- Søgning af hjælp, støtte og information
- Patientforeninger, lægelige selskaber
- X-faktor sygdomme
- Opmærksomhedskapital
- Jeg har ret, eller også får jeg ret. Det er mig der bestemmer over min sygdom

Balancen

Sårbarhed

- For at kunne skabe relationer er vi nødt til at gøre os synlige for andre og dét kan opleves sårbart
- Sårbarhed betyder at man kan angribes, rammes og tilføjes skade
- Patienter, som på grund af svær sygdom , flere samtidige behandlingskrævende sygdomme, handicap mv. og evt. svagt personligt netværk er stærkt afhængige af sundheds- og/eller sociale ydelser.
- ***Patienter, som på grund af svage personlige ressourcer og dårlig eller anderledes sygdomsindsigt, sociale eller kulturelle forhold er ude af stand til at yde en hensigtsmæssig adfærd og egenomsorg (Sundhedsstyrelsen).***

Resiliens

- Resiliens er at klare sig godt på trods af mødet med risiko og belastning. Risikoprocesser er de processer hvor vi havner i onde cirkler og klarer os dårligere og dårligere. Resiliensprocesser og risikoprocesser er hinandens modsætninger
- "Overlevelse på trods"
- Robusthed, modstandskraft
- "Stik imod alle odds"
- "Mælkebøttebarnet"

Der er dele af kroppen der ikke rigtig er
accepterede dele af kroppen

Kropsdeles og organers X-faktor

- Døden ?
- Fødder
- Håret
- Livmoderen
- Ydre kønsorganer
- Psyken ?
- Sekreter...
- Sproget..
- Sygdom?

Et smil
er den korteste afstand mellem mennesker

Hollmans politiske tandpine

Genoplivning er et socialt fænomen

- Kvinder
- Etniske minoriteter
- Socialt mindst velstillede
- Postnummer
- Byområde
- Sproglig baggrund
- Mindst træning i genoplivning: etniske minoriteter, visse byområder

- Kvinder får oftere hjertestop hjemme (andre årsager end mænd)
- Mænd får oftere hjertestop ude

Blodprop i hjertet og "det andet køn"

- Kvinder er forsigtige og søger råd – mænd drøner på hospitalet
- Kvinder er oftere afventende og blev oftere "holdt hen" i telefonen
- Kvinder oplevede ofte andre symptomer (mavesmerter, skuldersmerter, rygsmerter) end mænd (smerter i brystet, åndenød, angst)
- Mænd fik oftere akuthjælp (ringede 112) af forbipasserende end kvinder
- Mænds symptomer ligner mest den måde lægpersoner tror det skal se ud
- Forbipasserende kender ikke de meget varierende symptomer på truende blodprop i hjertet.

- Kvinder oplevede oftere forsinkelse af blodfortyndende / KAG behandling end mænd

Blodprop i hjernen

- 110.000 patienter med blodprop mellem 2004 – 2014
  - Bedømt på 16 behandlingskriterier
  - De 20 % mindst velstillede fik 20 % sjældnere den optimale behandling ifht andre
  - Det er især de tidsafhængige indsatser der er udfordrende (aktiv blodpropbehandling) – skolegang!
-
- Et målrettet program for at ændre det blev ellers startet i 2003.
  - Kvalitetsmålene forbedres med 1 % om året i perioden på 10 år fra 2004-2014.

Lego legeland

hvor man som barn lærer at forstå samfundet på den hårde måde

Debattør **Majbritt Maria Nielsen** om et indlæg i Politiken, der kritiserer, at Lego-land lader folk betale sig foran i køerne:
»En privat virksomhed skal ikke undskylde for at tjene penge, hvis servicen kan sælges. Snarere skal voksne mennesker stoppe med at henvende sig til Politiken, hver gang samfundet har drillet«.
(Berlingske)

Forståelsesrammer
er som tandbørster

Privilegieblindhed

Lighed er at alle har samme chance for

At blive syg

Og at

Blive rask